

VENTA
30 exemplars 1 pesseta

Un número solt
5 cèntims

SUSCRIPCIÓ
Espanya
Un trimestre 1 pesseta
EXTRANJEROS
Un trimestre 2 pessetas

PERIÒDICH POLITICH VERMELL

LO QUE NO 'S CASTIGA

Predica la devoció,
pòsat hàbit, pren la creu,
y faràs lo que 't convinga
abusant del nom de Deu.

LO PROCÉS DE SALLENT

JUDICI ORAL Y PÚBLIC CELEBRAT A MANRESA
LOS DIAS 21 Y 22 DEL CORRENT

Un quart abans de la hora senyalada, las onze del matí, estava ja plena de gent la Casa de la Ciutat de Manresa y bastants grups per la plassa de ciutadans de ciutell net indicava l'interés que pels liberals de la comarca tenia 'l'judici oral que anava a comensar.

Pujarem a ca la Ciutat, y en una sala ahont s'esperava 'l'públic per entrar a la Audiencia, s'hi estava més apretat que arengadas al casco. Cada vegada que un criat d'aquells de barret de punta y espasa rovellada cridava ¡Paso! pera que s'fes lloch a un magistrat, tot eran engunias pera que la justicia no s'quedes encallada.

Un apretat espectador digué:
—No sabia que pels tribunals se jugués tant al domino.

—¡Ay, ay! qué vol dir? preguntá un altre, entre curlos é incréduul.

—Home, molt senzill. Sempre que passa un senyor ab barret de xemeneya, aquell del barret de cresta crida ¡Paso! ¡Paso! Aixó de paso vol dir que jugan al domino, y si sempre passen no farán may cap y dia.

Prop de dos quarts de dotze se dongué la entrada al públic.

Després de moltes empenyas y algunas trepitjadas quedá la gran Sala de vistas plena de gom a gom, cabenthi unas de trescenas a trescenas cinquanta personas dretas y apretadas.

Lo tribunal, lo fiscal, lo secretari, la defensa y 's processats estavan tots en son siti. En lo costat del fiscal, y com cartell que anunciés la funció, hi havia lo *cos del delicté* (!!) un pendó negre d'uns set pams d'alt per cinch de ample, ahont ab lletras blanques s'hi llegia *El Centro de Enseñanza Laica a sus compañeros* y més avall hi havia un gran nivell en forma de triángul, també blanc, demunt del qual hi anava una corona de pensaments y flors artificials de la que 'n penjavan nou cintas, cada una de las quals ostentava 'l nom d' un dels socis morts, tenint per remat lo sello de la corporació, en que hi figuran duas mans enllassadas y un sol.

Donadas aquestas explicacions preliminars, que creyém convenientes per la bona inteligencia del acte, passém a relatar lo judici.

ANTECEDENTES

Tots los lectors de LA TRAMONTANA los coneixen, per haverse publicat en nostras columnas aquells fets tan bon punt ocorregueren. Mes per si algú no ho recorda, femne memoria breument: Lo *Centre d'Ensenyansa Laica* de Salient, seguint una costum anyal, poria lo dia dels morts un pendó y corona, com proba de recort, a sos companys difunts, ab lo corresponent permís del alcalde. Al rector mossen Esquerra, célebre per sa intransigencia é intolerancia y sas ideas carlistas y per sos actes que de tot tenen menos de mansuetut, aná al cementiri, y passant per demunt de la autoritat local, feu treure aquell pendó dihent que 'l tiresin al femer. L'alcalde 'l feu recullir y 'l torná a sos duenyos, que de nou lo posaren al cementiri, y passa avís al jutjat del descató comés pel rector. Y sucehí lo que tant comú é a Espanya quan ballen solenas per entremitj: se processá al alcalde de Salient, y al President, Secretari y Vice-Secretari de la escola laica, deixant en pau y tranquilitat al reverent, que s'guardá 'l repugnant paper de principal testimoni de cárrech en aquesta comedia.

EXÁMEN DELS PROGRESSATS

Després de la pregunta de reglament de si s'declaravan culpables los processats del delicté de que se 'ls acusa, a la que no cal dir que contestaren negativament tots, se comensá la lectura de documents, molts d'ells coneguts ja de nostres llegidors, y 's passá al exámen dels processats, comensant per

Francisco Tort, alcalde de Salient.—A la pregunta del ministeri fiscal sobre que digués lo que sapigués del assumpto objecte del judici que s'estava celebrant, contesta Tort dihent que se li demaná 'l permís per portar aquella corona al cementiri, y que ell lo doná ab la condició de que no hi haguessin lemas ni insignias que ofenguessin los sentiments reli-

giosos del poble, com aixís va ferse. Que va enviar lo cabo de Mossos de la Esquadra pera que cuydes de la tranquilitat y 'l ordre y de que ningú toqués res del cementiri, que sapigué que a pesar de sas ordres lo rector feu treure la corona y 'l pendó de la escola laica, y que ell lo feu anar a recullir per un agutzil a fi de tornar-lo a sos duenyos, y que tenint coneixement pel cabo de Mossos de la Escudra del descató del rector, passá 'l assumpto als tribunals com era son deber.

De las preguntas fetas per la defensa a aquest processat resulta que a Salient no hi ha més que un sol cementiri ahont tenen de ser enterrats igual los católics que 's que moren fora d'aquesta religió, que la manifestació de las escolas laicas se feu cada any pel dia dels morts desde sa fundació, menos l'any 1885 per estar tancat lo cementiri a consecuencia del cólera, que tots los vehins sempre han tingut llibertat de portarhi lo que tinguessin per convenient lo dia dels morts y que a la creu principal s'hi penjau las coronas dels enterrats a la fossa comú. També afirma que en la manifestació se guardá 'l major ordre y que r s'hi hagué contrari a la religió, com també de que té noticia de que a la escola laica se dona bona ensenyansa de moral, per la qual tots los pares que hi portan sos fills n'estan molt contents.

Després d'aquest processat se passa al exámen del

President del Centre d'Ensenyansa Laica.—Respon a las preguntas del fiscal dihent que demaná permís per la manifestació y que ab una música se n'anaren tots al cementiri, portant lo pendó quatre nora. Que a la porta se quedaren tots, entrant no més tres a posar lo pendó y corona a la creu principal, com es costum, y que després a fora se feren discursos y se llegiren poesias, disolvetes després la reunió ab lo major ordre. Justíhu lo dit anteriorment per l'alcalde de que al tindre noticia de que 'l rector tregué 'l pendó ell 'l aná a recullir del alcalde y 'l posá de nou a la creu. Pregunta lo fiscal si en lo pendó hi havia signos católics y contesta 'l processat que no hi posaren res en pro ni en contra de cap religió.

Lo Defensor.—Quin objecte té la creu del mij del cementiri?

Processat.—Posarhi las coronas dels enterrats a la terra.

Defensor.—Quan se mor algun soci del Centre d'Ensenyansa laica, se 'l enterra en aquell cementiri?

P.—Sí, a tots.
D.—Y n'hi ha alguns d'enterrats a la fossa comú?

P.—Sí senyor, la majoria.
D.—Ha fet lo Centre manifestacions idénticas cada any?

P.—Sí senyor, y l'any 84, sent alcalde Francisco Riera, doná 'l permís, y al estar lo pendó colocat en la creu, veyent que 's noys podian arribarhi, ell mateix lo feu clavar més amunt perque 's xicots no hi arribessin.

A las demás preguntas contestá que tots los socis del Centre son católics, que 'l nivell del escut significa la igualtat dels morts, las mans enrellassadas del selló amistat, y que 'l sol del selló 'l han tret de la doctrina del pare Claret, molt conegut a Salient per ser fill d'aquella vila.

Desde aquest moment vegerem per part de la defensa un marcadíssim interés en donar color católic a tot lo de la escola laica, lo que no deixá de semblarnos prou extrany, perque ni 'l tribunal ni ningú se de res de las ideas de aquells socis, ni aixó creyém que puga tenir res que veure ab l'esclairment del pretingut delicté que tant se desijis trobar.

Se passa al examen del processat

Secretari del Centre d'Ensenyansa Laica.—Las preguntas versan en si la escola té creencias, signos, símbols y demás tonterias religiosas, respondent lo secretari que no té res en pro ni en contra de tot aixó, y continúa preguntantli 'l fiscal si es católic, si ho son los demás, etc., etc. A la pregunta de per que 'n diuhen escola laica, respon lo secretari que perque no ensenyau capellans.

La Defensa continúa preocupantse de las ideas dels processats y companys de corporació, comensant a semblar lo judici oral un examen de conciencia més que un acte per la investigació d'un crim, que per en d'loch treu nas. Corrobora aquest processat que 'l sol del selló

de la escola laica l'han tret de la doctrina del pare Claret.

Y s'passa al exámen del Vice-Secretari del Centre d'Ensenyansa Laica.—Lo Fiscal continúa preguntant per las ideas del processat y dels socis del Centre, fent grans escarafalls d'uns retols que diuhen

*Aquí no caben supersticiones.
Es el templo de la ciencia.
Paso al progreso humano.*

La Defensa també continúa preguntant per las ideas y pel sol de la doctrina del pare Claret.

TESTIMONIS DEL FISCAL

Se crida al rector de Salient Joseph Esquerra y Comas, que al entrar provoca 's murmulis y algunas rialletas del numerós públic. Té mossen Pep cara vulgar, está gras com un rector mallorquí, y té uns quatre quartos envejables per qualsevol basta de la Riba.

A alguns del nostre costat sentirem que deyan que se semblava al protagonista del viatge *De Salient a Igualada y vice-versa*.

Lo president del tribunal mana que se li porti una cadira, y assegut lo reverent, y fetas las preguntas preliminars de costum, comensa 'l interrogatori.

Fiscal.—Digui al tribunal lo que sapiga dels successos objecte de aquest proces.

Esquerra.—Sabedor de que volia ferse una manifestació de la escola laica per anar al cementiri y coneixent que aixó fora una manifestació contraria a la sanetat del lloch y una profanació, vaig enviar un ofici al alcalde dihentli que se intentava aixó, demanantli protecció y que impedis la profanació recordantli las lleys referents als cementiris y dihentli que si s'feya la profanació ell fora responsable de tot, puig jo 'n donaria coneixement a las autoritats superiors. A la hora dels divins oficis del dia de *Toussants* vaig saber que una concurrencia més ó menos numerosa d' homes y noys anava al cementiri, y que obrint ab la clau que té 'l municipi, van fer discursos y llegir poesias—no sé si dins ó fora.—Reunits després los sacerdots, y per cumplir lo ritual, després de las vespras anarem a cantar los *resposos* al cementiri en solemne professó. Al arribar a la porta y anar a cantar lo primer *responso*, vegerem un pendó penjat a la creu principal, y ferem alto per anar a veure alló que era. Per lo seva inscripció y 's seus emblems vegerem que alló era un insult a la religió, y que ó 's tenia de suspendre lo ritual ó treure 'l pendó d'allí, per lo cual jo vaig treure. Es veritat que al anarlo a treure una parella de Mossos de la Escudra me van dir que no 'l toqués, que ells tenian ordre de no deixar tocar res. Jo vaig preguntarlos que perque eran allí y ells me contestaren que pera guardar lo pendó. Donchs jo mano que s'tregui, vaig dir. Va treures lo pendó y la parella de Mossos va desapareix. Al dia següent van dirme que 'l pendó hi era altra vegada. Aixó era una altra profanació y més grave. En aquest cas debía anar a buscar un notari, aixecar acta, y remetre-la al tribunal, com aixís vaig ferho, anantmen al cementiri ab un notari, jutje municipal, fiscal municipal y altres. Sucehí la particularitat que mentres lo notari aixecava l'acta entrá l'alcalde ab la vara y fumant un puro, doná algunas disposicions y marxá.

Fiscal.—Y quan aixó s'feya, hi havia allí la parella de Mossos y 'l cabo?

Esquerra.—Sí, y altres varios.

Fiscal.—Coneix vosté per quin objecte se estavan allí?

Esquerra.—Sí.

Fiscal.—Per quin?

Esquerra.—Per 'l objecte de guardar lo pendó.

Fiscal.—Y no hi anavan pera guardar 'l ordre públic?

Esquerra.—No.

Fiscal.—Vo-té, com a rector del poble, exercéix inspecció en la escola laica?

Esquerra.—No, perque 'l nom de laica ja significa que es una escola sense Deu.

Res més preguntá 'l fiscal, seguint 'l interrogatori lo

Defensor.—(Sab si 's paletas usan un nivell per 'l estil del que hi ha en lo pendó?

Esquerra.—No ho sé, y si 'l usan no sé si es ó no igual.

Defensor.—(No sab si s'usa un nivell de fusta ab un cordill al mij, aixís, com a quest?

Esquerra.—Me sembla que sí, pero no sé si es igual.

Defensor.—Sab si 'l pare Claret, arcabiscbe de Andrianópolis, ha publicat una doctrina cristiana?

Esquerra.—No ho sé.
(Lo públich riú.)

Defensor.—Examini aquesta doctrina cristiana.

(Un agutzil pren un llibre del defensor y lo dona al capellá, que 's queda ab ell a las mans sens saber qué ter ni que dir.)

Esquerra.—Qué demana 'l llibrat?

Defensor.—Examini si aquesta doctrina es del pare Claret y si está publicada ab aprobació del ordinari.

(Lo rector se fica ma a la butxaca, se treu unas ulleres, se las posa y examina la portada del llibre. L' agutzil se de ter caillar a algú del públich que mou un xich de xibarrí.)

Esquerra (lleigint a mitja veu).—*Imprenta de Pablo Riera. Con aprobacion del ordinario.* (Parlant.) Me sembla que sí que ho será.

Defensor.—Examini aquesta primera lámina. (Veú un sol?)

Esquerra.—Sí.

Defensor.—Está conforme en que 'l sol son los atributs de la Santíssima Trinitat?

Esquerra (no sabent qué dir).—¡Jo?... Ja veura... segons lo sentit del pare Claret... pot ser que sí.

Defensor.—Y si ho diu lo pare Claret, ¿compreñ que siga veritat?

Esquerra.—Ah, si ho diu ell, si senyor.

Defensor.—Condemna la religió católica las supersticiones?

Esquerra.—Sí.

Aquí acaba la defensa, y pregunta llavors.

Lo President.—Sab si es costum posar coronas a la creu principal del cementiri y si hi ha claus en ella pera penjarlas?

Esquerra.—No sé res. Se posan coronas y candelas en las tumbas y nitxos, y no hi vist may res en contra d' aixó.

President.—Está aquesta creu situada allí abont hi ha la fossa comú?

Esquerra.—No, está al mitj del cementiri, y es alta porque desde fora 's pugui veure.

Y acabá 'l interrogatori del reverent, deixant nostatres de ferhi los molts comentaris a que ell se presta per las causas que ja endevinará 'l llegidor.

Retirat lo capellá també 's retirá la cadira, perquè 'ls demés testimonis declarassin drets.

Sebastià Ciuró, jutje municipal de Sallent.—Explica que després dels successos se publicaren dos bandos pel tinent d' alcalde; un dibent que 'l alcalde havia sigut processat y 'l altre fent saber que á pesar del procés no se 'l suspensió d' alcalde. Diu que no sab si a la escola laica hi ha retols, porque no hi ha estat may, y no sab res de tot lo demés que li preguntan, inclús lo no saber de cop si alló del derrer dia dels morts era falta ó no era falta, si be després li va semblar que sí.

Francisco Riera, fiscal municipal y alcalde de Sallent l' any 1884.—Aquest comença per no saber si 'l dia dels Morts anterior al dels successos del procés era ja ell ó no era fiscal municipal. Diu que va venir a dir que quan cantaven los *responzos* hi havia al cementiri un pendó que no eran coses de la religió católica. Diu també que al principi no sabia si lo fet era ó no fals, y per aixó no va instruhir diligéncia més prompte. Nega que ell dongués permis per cap manifestació l' any 1884, se embrolla un xich, y després diu que va donarla no més que pera que hi portessin una corona, y que no sab res més de lo que hi varen portar. Nega del tot que ell pujés de la creu lo pendó ó corona de que 's tracta l' any 84, y nega també que tos al cementiri, si be luego diu que «si acas hi era seria al demati y no a la tarde.» També fa grans escarfaills d' un retol de la escola laica que diu

Vale más la mujer de un carbonero que la prostituta de un rey

lo qual que no sé si tindrà aquell esquitj de fiscal la pretensió de negarho.

Joseph Altimira, director de la orquesta que toca a la manifestació.—Declara que dirige la orquesta, que la manifestació aná ab molt ordre, que 's quedá fora del cementiri, abont se ferren discursos, y que no veje ni sentí res contrari a la religió.

Anton Serra, cabo de Mossos de la Esquadra.—Declara que 'l alcalde 'l feu anar al cementiri pera mantindre l' ordre y guardar tots los ob-

jectes que allí 's possessin, impeding que ningú ne toqués cap.

Valerio Claret, mestre católic, nevor del pare Claret, suplent de jutje municipal y no sabem si alguna altra cosa de Sallent.—Declara que la escola laica no té santicrissos, y que una vegada que 'l van convidar va anarhi, pero que se 'n va entornar desseguida al veure que tenian aquellas inscripcions, y no va saber lo que allí devan.

Joseph Cerdá, secretari del Ajuntament.—Declara que no presencia 'ls fets del dia de Tot-sants per trobarse fora del poble y arribarhi aquella nit; que ell fou qui més aconsellá al alcalde que dongués lo permis per aquella manifestació, per quan está segur que en la escola laica, en los discursos y poesias que 's llegiren y en lo pendó y corona no hi ha res que ofengui 'ls sentiments religiosos de ningú, y que tots sos actes están perfectament dintre la moral. Afegeix que ell ha estudiat molt aquest assumpto y may hi ha vist res que no puguts fer-se, ni signos, inscripcions ni emblemas que no puguin ostentarse legalment.

Acabats los testimonis del fiscal, y sent pronúnciat las duas de la tarde, lo president suspengué 'l judici fins a las quatre, pera anar a dinar.

La falta d' espay no 'ns permet continuar, deixant lo que falta pel número próxim.

PRINCIPAL.—En proba de la simplicitat ab que 'l públich barcelonés ha acollit al nostre compositor senyor Chocua, hi haegut un llano en la funció que en son honor se doná en aquest teatre. Se possessen en escena las zarzuelas *La Gran via, La Turul y De Madrid á Barcelona*, música tota del Sr. Chocua, que fou cridat a la escena varias vegades y oqueixat ab tres magníficas coronas y algun altre objecte d' art.

En obsequi al Sr. Chocua lo Sr. Perillan Buxó va llegir unas correccions quantitas, en las que demostrá ser excelent y digne company del mestre.

ROMEA.—Dilluns va efectuar-se 'l benefici de Catarina Fontova, estrenant-se 'l monedich del Sr. Fontova *La gran diada*.

TIVOLI.—*Cádiz, La Marsellesa y La Gran via* son las obras que han ballat la setmana passada. *La Gran via*, á pesar de dire gran, no ha arribat á ser ni petita. El fin son *disapensys*.

Sr. Ignasi, (quin será 'l dia de la reforma?)

CATALUNYA.—La diumenge últim debutó en aquest teatre una de las dues compayias infantils graciosas ab las zarzuelas *La Gran via y Ya somos tres*. La funció va agradar per ser una cosa completament nova pel públich de Barcelona, pero que vist més d' una vegada ja no produheix l' efecte de la primera. No estaria per de més que 'l mestre d' aquesta compayia, si presentatse en un teatre de Barcelona, procurés que tots estessin més segurs de lo que fan.

NOVEDATS.—S' está preparant l' estreno d' un nou drama titulat *El heredero de Belvidera*, pel qual pista alguna decoració 'l Sr. Soler y Borrassa.

CIRCO ECUESTRE.—Lo diumenge de la setmana passada debutá 'l simplich César Galissoneu (Bebel), lo qui demostra una vegada més ser un talent de profi. Simplicet varem veure a las distingidas amantones Alegria, Milagrella y Clotilde; y al simplich mestre D. Eduardo Díaz, cumplint tots com á bons artistes.

ALCAS-AR FRANCÉS.—Las chentenas Verman Delibor, Raquel Ferrandis y la petit bozo Mr. Charles, varen debutar ab gran aplauso lo dilluns passat. La chentena Silvidi Bourdon agueix fent furor ab ses may bon ponderades *chacorettes* que canta.

T. Q. U.

GARTAS DE FORA

Sr. Director de LA TRAMONTANA.

Cervera 21 Febrer de 1888.

Apreciat amich: Conforme va anunciar LA TRAMONTANA, lo dijous de la setmana passada aquesta publicació va celebrar lo XIII aniversari de sa defensa contra 'ls carlin, lo que gracias á la indiferencia de molts que 's titulan liberals aquesta festa va decay. n. pues lo comissió de festes, fastidiada de veure que cada any se li retalla un tros de son programa, ha dit que no tornará a desempenyar son càrrech si no 's fan totes las festes acordadas per nostre municipi poch després de la memorable jornada del 16 de Febrer de 1875.

Perá donar mes im; uls a la festa y rendir un tribut d' homenaje y respecte a sos compayias d' armas morts valerament en defensa de la

Llibertat, los liberals de debó van pensar en portar una corona a sas tombas, y quan tot ho tenian ja preparat, una comissió fou a posarho en coneixement del alcalde, lo qui contestá que com la corona ostentava una dedicatória massa liberal parlant de Republica en temps de monarquia, no podia consentir que 's portés al cementiri tal corona so pena de treures la dedicatória. A tal exigéncia se contestá resoltament que no 's consentiria en treure res de la corona, y la comissió va retirarse.

Vol sapiguer, Sr. Director, qui es aquest alcalde: Es 'l advocat y procurador de la reverenda comunitat y fill d' un pare que va ostentar los habits de sant Francesch. De consegüent, ja ho he dit tot.

Lo més adequat a la festa fou lo castell de focs artificials. Lo Sr. Portella va lluhirse en ell, donant molt gust y colorit a totes las pessas y sortint al final un magnólich nivell il·luminat per focs de bengala, y un gran diluvi de volcans, cohets y bombas, que, ajudats pel buf de la Tramontana, anavan á caure dintre l' edifici de la Universitat, avuy, per desgracia dels cerventins, convertida en convent de frares, lo que fets que aquestos, espantats per tal estrenudo, creguessin que 's venia demunt un nou any trentinch.

Mani de son amich —R. E. y V.—

Ja saben mos lectors que 'l ficarse en famílias reals costa un ull de la cara... y si massa 'm fan dir fins un ull de col... y no estranyin per lo tant que jo no 'm fiqui en alló de f'asaber li que tants d' altres 's hi han ficat sobre lo desterro d' en Montpensier y la amistosa adverténcia a dita egregia senyora per part del govern que 'ns fa la santíssima felicitat á Espanya.

Veja, que ni 4.000 pessetas foren tan f'ácil de tornar á reunir.

Y que si una família 's tira amoretas es indiscret ficarshi.

Lo Crosquis d' Alemany está decididament com D. Alfons XII d' Espanya poch abans de morir-se.

Tothom sabia que tenia mala passa al teler de la salut, pero 'l fiscal denunciava als príndichs que gosavan a dirho y 'l govern assegurava que estava bo y *la Gaceta* deya que continuava sens novetat pocas horas abans de fer la solemne visita á can Pistrars.

Las noticias oficíals del Crosquis (hereu de la Corona) també diuhen que está bo; mes jo 'la garantissió que 'l tal fulano estaré la potsa molt abans de menjarlos la mona d' aquest any.

Ab motiu d' aixó de las mentidotas de las enfermetats reals, proposo que d' aquí en avant se digui, modificant certs refrans:

—Tens paraula d' en Calzas.

O be:

Ets més embustero que un rey.

Y que comich fora, si no hagués acabat en tragedia, lo de Rio-Tinto!

Ja 's ha averiguat que la veu de foc donada als soldats, no fou donada pel gobernador de la provincia, ni pel gefe de las tropas, ni per ningú dels que podien donarla.

Los informes oficíals, que no poden mentir, aixis ho diuhen.

Un pas més pel camí d' aquestas averiguacions, y estich segur que la fatídica veu resultar donada pels mateixos manifestants.

Es tan tentador lo gust de veures fusellat abont un menos 's ho esperat!

Molt y ho ha sigut lo que en Romero Robledo digué 'l divendres de la setmana passada en lo Congrós al parlar dels successos de Rio-Tinto; mes com per mostra basta un botó, allá va la mostra:

«El juez español, el gobernador, el director de Seguridad y la oficialidad de Paris, estuvieron atropados en el Hotel Inglés, siendo obsequiados espléndidamente y pagados los gastos por la compañía.»

Y després voldran compararnos la respectabilitat de las autoridades de tota mena!
 ¡Ay senyor fiscal, si pogués dir tot lo que sento!

EP

Lo comitè sagastí del districte del palau de Madrid s'ha fet reformista.

Y 'ls numerosos exercicis d'en Romero y Pep Lopez han celebrat l'associativament ab extraordinaria xirriola.

Los monarquichs de la gana y la inconsecuencia Liberal estan sempre a la que salta.

Y tot ho aprofitan pera moure gutit.
 Es allò de

—Com més petita es la nou més soroll mou.

EP

En una sessió del Circ reformista de Madrid, deya lo patriota Linarez Rivas, referintse a n'en Sagasta:

«Quere subir al poder de cualquier modo, pero no quiero salir de él de ninguna manera.»

Y això crítica, sans cristia!

Es precisament en lo únic que estan conformes tots los grans y petits polítichs espanyols.

EP

Algunas donas y criaturas moriren a Rio-Tinto ferits per bayonetas.

(Oh santa indignació del ministre de la Guerra general Cassola, quan en Romero Robledo deya cobarts als que provocaren aquell conflicte!

EP

Lo ministre d'Hivenda promet grans reformes beneficiosas al contribuyent en los plans rentistichs.

Y la primera disposició que s'anuncia es que las cédulas personals se pagaran doble.

Una altra benefici per aquest camí, y 'ns pela de viu en viu pera fer quartos de la pell.

Com aquells que clavan una pallissa a qui no li troban quartos.

EP

Deya 'l ministre de la Governació en lo Congrés defensant lo de Rio-Tinto, que «més desgracias haurian ocorregut si 'ls soldats haguessin sigut desarmats.»

Home! Deixant apart que jo no veig las desgracias, també podria dir que més n'hi hauria hagut ab sis horas de ploure pólvora y un moment de foch.

Si no que això no sigui possible.
 Ni lo del desarme tampoch.

EP

Allà van uns quants apuntes pera continuar la historia de lo que en Romero Robledo 'n digué assassinats de Rio-Tinto.

Diu *El Reformista* de Huelva:

«Tambén podemos afirmar que después de la increíble fazaña no permitian a los padres y hermanos acercarse a los cadáveres de sus hijos; porque al ir a darles el último adiós, le apuntaban con las carabinas los salientes soldados de París.»

Lo coronel de las torsas de *Haguesa* ha intentat desmentir en un remitit aquesta afirmació, y 'l periódich aludit ha publicat desseguida la firma de tretze testimonis de tala barbaritat, y ha promés alginrh cent més si 'l coronel no se convencía.

Respirem tranquils.

Lo principi d'autoritat ha quedat a salvo.

Y també 'ls interessos de la companyia inglesa.

Que tan interessan a certs desinteresats patriotics.

EP

La lámina que donem en aquest número está presa en la derrerrament publicada per nostre apreciat colega de Madrid *El Motin*.

POLEMICA BILLARESCA

CONTENCIÓ DEL REINAR TRIQUINA A PENY DEL CARRIL

Molt Sr. meu estimat:
 Vosté 'a fa 'l intel·ligent,
 mes aab lo que he reparat:
 Que al fi sera, ben mirat,
 un meron, y encas dolent.
 Dispenso que aixis m'expliqui,
 y si es que 'l pica, rasqui,
 y creguim, no s'emboliqui;
 si no hi entent no s'he aqui,
 ni tinta ab més versos gastí.
 Perque veig que vosté está
 fort en la seva creencia,

y que molt li costará
 ferli veure per lo claf
 que lo del Noy no es cap creencia.
 Vosté diu que ha estat poch fins
 ma protesta. ¿Quina greca?
 vosté si que diu que
 hi alich, a fe de Triquina,
 que no s'ab pas lo que 's'pica.

Itiu que era sola la qüestió
 de sa primera posca
 sobre 'l Noy una qüestió
 pero 'l preguntant jo
 y 'ls altres mossos que hi havia
 Vosté per ensenar a n'ell
 deixava als altres entre
 lo mateix que un llocto vell,
 y de tota feya un farsell
 que ni bo pela gossos era.

Y vosté es agraí que diu
 que 'l que jo hi feya un xerquí?
 Vosté, tantesen al riu,
 y altre cop mita 'l que entén
 si es que no 's'ab contadí.

Després diu que jo hi entria
 dintre la vida privada
 del Noy, ará no es veritat,
 puig fer matons may he estat,
 per mi, cap cosa enxada.

Per hiant y sant parlar
 es inatit per deinde;
 sapiga, Pep, per ma part,
 que en l'article del billar
 vosté no hi entent pas res.

Y si es que encas es tomit,
 no s'ha de dar més deguist,
 si 'n vol quedar convesat
 una idea se m'acut.
 Y llavors vosté veura
 qui més bolas calveina
 y qui sab més de juga;
 si es lo Noy de Sarria
 ó 'l Pollo de Constantina.

TRIQUINA

Mossen Pep de Castelló d'Ampurias si que se las sab entendre pel negoci de las butlles.
 L'altre dia va dir desde 'l cubell sagrat que qui hagués robat per valor de 20 ó 40 rals, comprant una butlla de 5 li seria perdonat lo resto del robo.

Me n'alegro a fe de nell.
 Aixís potser los tribunals descubriran los lladregots, posantse a engarjoliar tots los que comprin butlles.
 Per sospitas de si ho han fet seguint lo consell del reverent Pep.

Lo diumenje de Carnaval a Purullena, poble de la provincia de Granada, los carcatólichs organisaren una funció religiosa de propaganda anti-carnavelesca.

Mes sia que la devoció los massa bélica ó que per haverse comensat los preparatius en una taverna ne portessin mes al cap que als peus, lo cert va ser que comensaren a disputar abans de la professó, y que estigueren quatre horas repartintse santíssimas garrotadas y alguna gavineta piadosa, resultant de cop una vintena de ferits, alguns dels quals hauran ja vingut la satisfacció de trucar al cel perque en Peret del cap pelat los obrís la porta.

Devant de tan elocuentíssimas funcions místicas, no puch menos de pensar:
 —Quina llástima... que tots los llanús no agafin la fe per aquest cantó d'espavillarse ellis ab ellis!

La iglesia de Calasparra ha sigut robada, emportantse los lladres fins los claus de las parets.

Ningú sospita, a lo que sembla, del sagrista, lo rector ni la majordona.

Casi todas las societats de Figueras han format un núcleo pera recullir pels necessitats en los derrers dias de carnaval.

Y dihém casi perque 'l centre católich d'allí se negá a tan piadosa obra.
 Y feu molt bent fet.
 Qui té 'l carnaval a casa no ha d'anar a buscarlo fora.

En lo poble de Membrilla, provincia de Ciutat-Real, ha entrat a la presó la majordona del rector y sa mare per haber mort y enterrat una

criatura que parí d'extrangis la que servia al reverent.

Lo rector y 'l pare de la criatura... tota bona.

Pero senyor rector de Riells del Fay, no sigui plaga, y deixis de hearse en si pendrán ó no la hisenda a la familia Bachs, que si vosté 's té tirria per aquell assumpto deis mahons, ellis saben bellugarse y no quedarán pas rectorisats tan fàcilment com vosté 's pensa.

Y espavilis, barraca de son; que li tenim algunas noticias en cartera, que ¡¡¡¡, ja!!
 A veure, donchs, si 'l fem hilar dret.

XARADA

La tercer es poca cosa,
 la primera musical,
 la segona artistic neutre,
 y una tal hoye com tal.

L. BAQUE

TRENCA-CLOSCAS

LA BURRA DE SEREN SANTA

Formar ab aquestas lletres lo nom d'una vila de Catalunya.

XICOT COM CAL

GEROGLIFICH

VIV

X

CANDOR SALAMÉ

SOLUCIONS

A LAS CLOSCAS DEL NÚMERO PASAT

XARADA: — Ge-ri-ell-di-ne
 SONOMIA: — Porta
 GEROGLIFICH: — Per ocultas les cases.

LA CORRESPONDENCIA AL DIRECTOR

Barcelona.—Tipografía LA ACADEMIA, Ronda de la Universitat, 4

ALMANACH DE LA TRAMONTANA
 PER L'ANY

POLÍTICH, SATÍRICH Y HUMORÍSTICH

CALENDARI LLIBERAL

Preu UN ral

Se ven a Barcelona en los Kioscos de la Rambla y demás punts de venta, y a fora en casa de tots los corresponsals de La TRAMONTANA.

LA REVOLUCIÓ

PREU DE TRES RALS

Preu DOS rals

DE SALLENT Á IGUALADA

Y VICE-VERSA

VIATJE MISTERIÓS D'UN PASTOR Y UNA DONZELLA
 IL·LUSTRAT AB CARICATURAS

Preu UN ral